

คู่มือแนวทางการตรวจคัดกรอง มะเร็งปากมดลูก

เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอบ้านนาสาร

➤ แนวทางการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

➤ การทำ PAP SMEAR

➤ การแจ้งผลการตรวจ PAP SMEAR

➤ การดูแลรักษาและการส่งต่อสตรีที่มีผล PAP SMEAR ผิดปกติ

คำนำ

โรคมะเร็งปากมดลูก เป็นสาเหตุการตายอันดับ 1 ของสตรีไทย มักพบในช่วงอายุ 30-70 ปี (พบ มากช่วง อายุ 45-55 ปี) แต่อาจพบได้ในอายุน้อย เช่น 20 ปี และในผู้สูงอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป ผู้ป่วยรายใหม่ มะเร็งปากมดลูกปีละประมาณ 10,000 คน 16.7 ต่อแสนประชากร มีอัตราการตายปีละมากกว่า 5,000 คน หรือวันละ 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.17

สาเหตุมะเร็งปากมดลูกยังไม่ทราบแน่ชัด แต่จากการศึกษา พบว่า ประมาณ 70-90 % ของผู้ป่วย เกิดจากการติดเชื้อไวรัสเอชพีวี หรือ ฮิวแมนแพปพิลโลมา Human Papilloma Virus (HPV) สายพันธุ์ 16 และ 18 แต่จากศึกษาของสถาบันจุฬารักษ์ และเผยแพร่ เมื่อ กุมภาพันธ์ 2556 พบว่า สายพันธุ์ที่ทำให้ เกิดมะเร็งปากมดลูกในหญิงไทยมากที่สุดคือ สายพันธุ์ 52 รองลงไปคือ สายพันธุ์ 16 ซึ่งเมื่อเชื้อเข้าสู่ร่างกาย โดยการมีเพศสัมพันธ์ จนเกิดการอักเสบเรื้อรังของปากมดลูก และเซลล์กลายเป็นมะเร็งปากมดลูกได้นั้น ใช้ เวลานานประมาณ 10-15 ปี หรืออาจมากหรือน้อยกว่านี้ (สำนักงานวิจัยมะเร็งนานาชาติ พ.ศ.2553) โดย ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีประวัติการมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อยกว่า 17 ปีหรือมีคู่นอนหรือมีสามีหลายคน หรือมีสามี ที่มีความสัมพันธ์ทางเพศ และมาพบแพทย์ในระยะลุกลามแล้ว หากตรวจพบตั้งแต่ระยะแรกสามารถรักษาให้ หายได้ และจากการตรวจคัดกรองโรคมะเร็งปากมดลูกของเครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอชัยบุรี ปี2558-2561 ประชาชนกลุ่มเสี่ยง พบผู้ป่วยรายใหม่จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.06 ซึ่งเป็นปัญหาการเจ็บป่วยดังกล่าว

กลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชนโรงพยาบาลบ้านนาสาร จึงได้จัดทำคู่มือ แนวทางการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยวิธีPap Smear” เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางของกระทรวงสาธารณสุข ที่ให้มีการ ตรวจคัดกรอง ในสตรีอายุ 30 -60 ปี ให้ได้รับการตรวจทุก 5 ปี เพื่อลดอัตราการเกิดมะเร็งปากมดลูก ระยะ ลุกลาม และเสียชีวิตในสตรีไทย

เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอบ้านนาสาร 2562

สารบัญ

	หน้า
แนวทางการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก	1
ส่วนที่ 1 ลักษณะการให้บริการ	2
ส่วนที่ 2 การทำ Pap Smear	2
- ปัจจัยที่ทำให้การตรวจ Pap Smear	
- มีประสิทธิภาพ ได้ผลถูกต้องแม่นยำ	
- วิธีการ/ขั้นตอน การตรวจ Pap Smear	
ส่วนที่ 3 การแจ้งผลการตรวจ Pap Smear	10
ส่วนที่ 4 ระบบบริหารจัดการ	11
ส่วนที่ 5 การดูแลรักษาและการส่งต่อสตรีที่มีผล Pap Smear ผิดปกติ	11
เอกสารอ้างอิง	

คู่มือแนวทางการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยวิธี Pap Smear

ส่วนที่ 1 ลักษณะการให้บริการ

1. สตรีกลุ่มเป้าหมาย อายุ 30 – 60 ปี ตรวจทุก 5 ปี (ตรวจทุกปี ในกลุ่มอายุ 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60 ปี) ให้ความรู้ และตรวจ Pap smear และสอนการตรวจเต้านมด้วยตนเอง
2. สตรีในกลุ่มอื่นๆ
  - 2.1 ถ้าไม่มีอาการผิดปกติ ให้ความรู้ และนัดมาตรวจ Pap Smear เมื่ออายุครบตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งสอนการตรวจเต้านมด้วยตนเอง แต่ถ้ายืนยันจะต้องการตรวจ Pap Smear ให้บริการตรวจ ให้ ถ้าผลการตรวจปกติ ให้นัดมาตรวจครั้งต่อไปตามเกณฑ์อายุที่กำหนดไว้
  - 2.2 ถ้าอายุเกิน 60 ปี และยังไม่เคยได้รับการตรวจ Pap Smear ให้ตรวจทุกราย
  - 2.3 ถ้ามีอาการผิดปกติ เช่น มีอาการตกขาวหรือมีเลือดออกผิดปกติ หรือมีเลือดออกหลังการมีเพศสัมพันธ์ให้ตรวจ Pap Smear ทุกราย รวมทั้งสอนการตรวจเต้านมด้วยตนเอง

ส่วนที่ 2 การทำ Pap Smear

การทำ Pap Smear อย่างมีคุณภาพ

การทำ Pap Smear หรือ Cervical pap smear เป็นวิธีการตรวจหาความผิดปกติของเซลล์เยื่อเมือก มดลูก ระยะเวลาเป็นมะเร็งระยะเริ่มแรกของปากมดลูก เรียกว่า Pap smear

นอกเหนือไปจากการตรวจปากมดลูกยังมีผลพลอยได้ โดยอาจพบเซลล์มะเร็งของเยื่อเมือกท่อนำไข่ รังไข่และช่องคลอด

ปัจจัยที่ทำให้การตรวจ Pap Smear มีประสิทธิภาพ ได้ผลถูกต้องแม่นยำ

1. ผู้ตรวจ / ผู้ทำ Pap smear ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการ
2. ระยะเวลา / ช่วงเวลา ที่เหมาะสมในการเก็บเซลล์มาตรวจ
3. ผู้รับการตรวจ มีการเตรียมตัว / ปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง
4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจถูกต้องและเหมาะสม

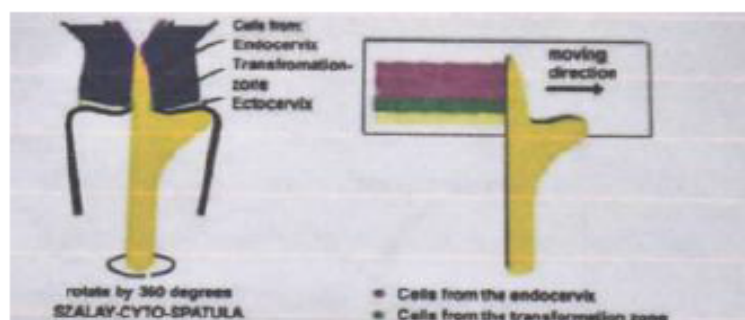
1. ผู้ตรวจ/ผู้ทำ Pap smear ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการ

หลักการทำ Pap smear

- จัด position ของผู้รับการตรวจ (นอนท่า Lithotomy) ให้พอเหมาะสะดวกต่อการใส่ speculum และมองเห็นภายในช่องคลอดชัดเจน

- Adequate Smear โดยต้องเก็บเซลล์จาก

- Ectocervix เพื่อตรวจ Squamous cell , Endocervix เพื่อตรวจ
- Endocervical cell หรือ Glandular cell
- Transformation Zone เพื่อตรวจ Metaplastic cell

ในกรณีที่ผู้มารับการตรวจมีเลือดออกที่ไม่ใช่ประจำเดือน หรือ หมดประจำเดือนไปแล้ว และมีเลือดออกกะปริบกะปรอย ต้องเก็บเซลล์จาก Posterior vaginal fornix นำมาป้ายบน slide ด้วย เนื่องจากเซลล์เยื่อบุผนังมดลูก (Endometrium) อาจหลุดลงมายู่ที่ Posterior vaginal fornix

- เก็บเซลล์เยื่อบุปากมดลูก โดยใช้ spatula แล้วนำมา smear บน slide โดยการป้ายจากด้าน frosted end ไปทางด้านใส โดยป้ายให้เรียบ บาง พลิก spatula ป้ายอีกด้านของ spatula ป้าย ไปในทาง เดียวกัน ไม่กดแรงมาก ป้ายอย่างรวดเร็ว

- นำ slide ไปแช่ใน fixative (น้ำยารักษาสภาพเซลล์) : จุ่ม Slide ที่ป้ายเซลล์แล้วลงในภาชนะที่บรรจุ 95% alcohol ทันที แช่ไว้อย่างน้อย 30 นาที ในกรณีที่ห้องปฏิบัติการอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน ให้นำส่งหน่วยงานเซลล์วิทยาทั้งภาชนะ

2. ระยะเวลา/ช่วงเวลา ที่เหมาะสมในการเก็บเซลล์มาตรวจ

1. ในวัยเจริญพันธุ์ แนะนำให้มารับการตรวจในระยะกึ่งกลางของรอบเดือน เนื่องจากระยะนี้จะเป็นระยะที่มีระดับฮอร์โมนเอสโตรเจนสูง (high estrogen level) ซึ่งภาวะนี้จะมีจำนวน endocervical cell ออกมามาก ระยะที่มีจำนวน endocervical cell ออกมาจำนวนน้อย คือ ระยะ high progesterone ผู้ที่อยู่ในกลุ่ม high progesterone ได้แก่

- ผู้หญิงที่คุมกำเนิด โดยใช้ Depo – provera หรือ oral contraception pill ที่มี high progesterone
- ผู้หญิงที่อยู่ระหว่างการตั้งครรภ์ หลังคลอด และกำลังให้นมบุตร

2. Post menopausal woman มี low estrogen จะมี endocervical cell ออกมาน้อย

3. ในรายที่กำลังได้รับการคุมกำเนิดด้วยฮอร์โมน มารับการตรวจได้ทุกระยะเวลา

4. ในรายที่หมดประจำเดือนไปแล้ว รับการตรวจได้ทุกเวลา

5. ในรายที่มีเลือดออกตลอดเวลา ไม่ควรจะรอนเลือดหยุด เพราะเลือดอาจไม่หยุด ควรรับการตรวจหรือปรึกษาแพทย์ทางสูตินรีเวช แพทย์จะให้ยาบางชนิดเพื่อให้เลือดหยุดชั่วคราว

3. ผู้รับการตรวจ มีการเตรียมตัว / ปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง (ในรายที่ไม่เร่งด่วน)

การเตรียมตัวก่อนรับการตรวจ Pap Smear

1. ต้องไม่มีการตรวจภายในมาก่อน (ในช่วง 24 ชั่วโมง) เพราะอาจมีสารหรือยาปนเปื้อนอยู่
2. ไม่มีการเหน็บยาในช่องคลอดก่อนมาตรวจ 48 ชั่วโมง

3. ห้ามล้างหรือทำความสะอาดในช่องคลอดภายใน 48 ชั่วโมง ก่อนมาตรวจเพราะอาจไม่มีเซลล์เหลือให้ตรวจ

4. งงดการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนมารับการตรวจ 48 ชั่วโมง

5. ถ้ายังอยู่ในระหว่างการรักษาปากมดลูกอักเสบ (cervicitis) ให้รักษาก่อน แล้วจึงทำ Pap smear ซ้ำภายใน 4 – 6 สัปดาห์

4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจ

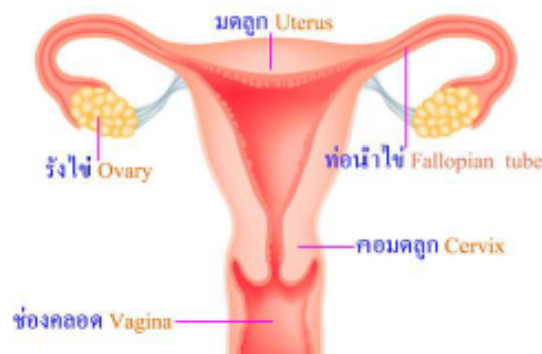
1. เตียง ใช้เตียงตรวจภายในธรรมดา อาจใช้เตียงสำหรับตรวจโรคกระดูกก็ได้และมีสิ่งช่วยหนุนกันคนไข้ให้สูงขึ้น
2. ไฟ ควรเป็นชนิดรวมแสง ส่องเฉพาะที่
3. ถุงมือ ขนาดต่างๆ ที่เหมาะสมกับขนาดมือผู้ที่จะทำการตรวจ
4. Speculum ขนาดต่างๆ ตั้งแต่เล็ก กลาง ใหญ่ สั้นและยาว
5. Spatula สำหรับเก็บป้ายเอาเซลล์ที่ต้องการตรวจ จะต้องมีความเหมาะสม สามารถ เก็บเซลล์จากจุดกอดตัวของมะเร็งปากมดลูกทั้ง จากปากมดลูกส่วนนอก (ectocervix) , ส่วนใน (endocervix) และ T – Zone

ลักษณะของ Spatula

Spatula แบบที่นิยมใช้กันมากในขณะนี้ เป็นแบบ ที่เรียกว่า Modified Ayre's Spatula มี ลักษณะ

- เป็นไม้ หรือ plastic ยาวประมาณ 15 – 20 ซม. ควรมีขนาดเล็กด้วย
- ข้างหนึ่งจะเป็นปลายแหลมยื่นออกไปประมาณ 1-2 ซม. เพื่อเก็บเซลล์ปากมดลูกส่วนใน (endocervix)
- ส่วนโค้งที่ต่อลงมาจกปลายแหลมจะเป็นส่วนที่เก็บเซลล์ จากปากมดลูกส่วนนอก (ectocervix หรือ squamo – columnar junction)
- ส่วนปลายอีกข้างจะเป็นปลายทู่มีรอยเว้าเล็กน้อยตรงกลาง ปลายข้างนี้มีไว้สำหรับเก็บเซลล์จากช่องคลอด posterior fornix หรือ ในรายที่ตัดมดลูกไปแล้ว

5. Frosted end glass slide เป็น slide สำหรับป้ายเซลล์ ลักษณะของแผ่น slide คือ มีปลาย ด้านหนึ่งเป็นฝ้าย เพื่อเขียน ชื่อ นามสกุล อายุ HN. และ วันที่ตรวจ โดยเขียนด้วย ดินสอดำ ห้ามใช้หมึกทุกชนิด
6. Fixative เป็นน้ำยารักษาสภาพเซลล์ โดยใช้
  - 6.1 Alcohol 95% อย่างเดียว หรือ
  - 6.2 Ether ผสมกับ Alcohol 95% หนึ่งต่อหนึ่งส่วน หรือ
  - 6.3 น้ำยารักษาสภาพเซลล์ Thin Prep สำหรับการตรวจวิธีการใหม่
7. ภาชนะสำหรับใส่ slide ที่ smear แล้ว สำหรับใส่น้ำยารักษาสภาพเซลล์ อาจใช้ขวดที่มีฝาปิด
8. น้ำยาทำความสะอาดบริเวณ Vulva ก่อนใส่ speculum
9. Uterine packing forceps , Biopsy forceps
10. สำลี(ก้อนเล็ก , ใหญ่) , ผ้าก๊อซ (พับขนาดประมาณ 4.5 X 4.5) และ ไม้พันสำลีชนิดก้านยาว
11. Antiseptic solution(น้ำยามาเชื้อโรคอ่อนๆ)อ่างหรือขันสำหรับใส่น้ำเกลือ (Normal saline)
12. ผ้าคลุม สำหรับคลุมหน้าห้องและขาทั้งสองข้าง

วิธีการ/ขั้นตอน การตรวจ Pap Smear

ขั้นตอนที่ 1 การซักประวัติ

การซักประวัติ ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการทำ Pap Smear

- ชื่อ นามสกุล อายุ สถานภาพสมรส
- ประวัติการคลอด, การแท้ง, การท การผ่าตัด (ระบุ ครั้งสุดท้าย เมื่อใด)
- การใช้ฮอร์โมนคุมกำเนิด (ยาเม็ด ยาฉีด) ถ้าหยุดใช้ให้ระบุด้วยว่า เมื่อใด
- ประวัติการมีประจำเดือน ถ้ายังอยู่ในวัยมีประจำเดือน ให้ระบุประจำเดือนครั้งสุดท้าย เมื่อใด
- การใช้ฮอร์โมนในผู้สูงอายุ
- การมีเลือดออกผิดปกติ ให้ระบุระยะเวลาเริ่มต้นการมีเลือดออก ตั้งแต่เมื่อใด และสิ้นสุด หรือยัง

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมแผ่น slide และน้ำยาแช่ slide

เตรียมแผ่น slide และน้ำยาแช่ slide ให้ใสสะอาด

- 2.1 เช็ด slide ให้สะอาด

2.2 เขียน ชื่อ นามสกุล อายุ HN. ที่ปลายด้านฟ้า ด้วยดินสอดำ

2.3 เตรียมขวดใส่น้ำยาสำหรับแช่ slide ให้พร้อม

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำอน จักทำอนควรเป็นท่า Lithotomy

ขั้นตอนที่ 4 จัดเตรียมไฟสำหรับตรวจ

ควรเป็นลักษณะรวมแสง และมีความสว่างพอที่จะเห็นเข้าไปในช่องคลอดได้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 5 ทำความสะอาดบริเวณปากช่องคลอด

ควรทำความสะอาดบริเวณปากช่องคลอดก่อนตรวจ โดยปฏิบัติ ดังนี้

5.1 ผู้จะทำการตรวจ สวมถุงมือสะอาด หรือถุงมือปราศจากเชื้อ

5.2 ใช้สำลีก้อนใหญ่ชุบน้ำเกลือ หรือน้ำยาฆ่าเชื้ออย่างอ่อน เช็ดบริเวณ Vulva และที่บริเวณปาก ช่องคลอด ช่วยเพิ่มความชุ่มชื้น โดยเฉพาะในผู้สูงอายุซึ่งที่ปากช่องคลอด และ ช่องคลอดจะแห้งมาก

ขั้นตอนที่ 6 เตรียม Speculum - Speculum

ที่จะใช้ต้องนำไป sterile ก่อนใช้ทุกครั้งมีขั้นตอนการเตรียม speculum ดังนี้

6.1 เปิดสกรูว์ (screw) ทั้ง 2 จุด เพื่อจัดให้เคลื่อนไหวได้สะดวก แล้วจับให้ถูกวิธี

6.2 ปิดปาก speculum ให้สนิทก่อนทำการสอดใส่

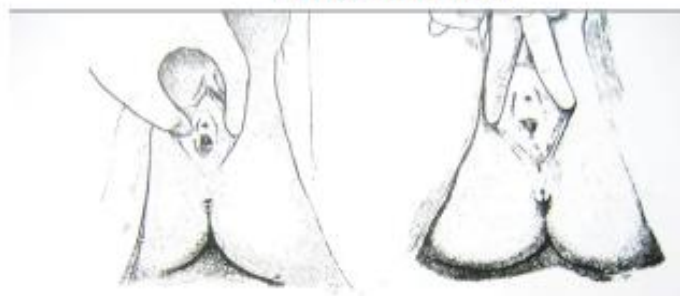
6.3 หล่อลื่น speculum ก่อนการสอดใส่เข้าไปในช่องคลอด โดยการนำ speculum จุ่มลงในน้ำสะอาดเพื่อหล่อลื่น ห้ามใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ

ขั้นตอนที่ 7 การใส่ Speculum

เริ่มการใส่ speculum โดยเปิดปากช่องคลอด แทรก Labia minora ทั้ง 2 ข้าง ให้ถูกวิธี จะทำให้ เห็นรูเปิดได้ชัดเจน เลือกใช้ speculum ที่มีขนาดให้พอเหมาะ ห้ามใช้ สารหล่อลื่นจำพวกยอลลี่

วิธีการแหวกช่องคลอด

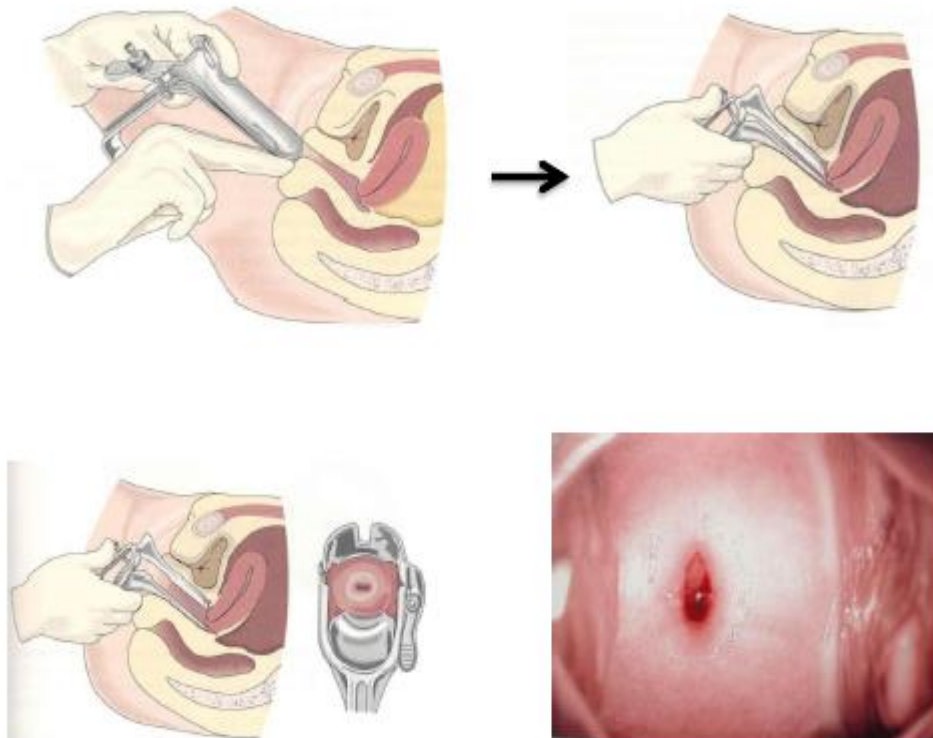

ภาพแสดงการจับSpeculum เพื่อเตรียมใส่

ขั้นตอนการใส่Speculum

- 7.1 เอียง speculum ให้ตั้งอยู่ในแนว 2 และ 8 นาฬิกา (กรณี ใช้มือขวาจับ speculum)
- 7.2 ให้ speculum อยู่ในแนว 4 กับ 10 นาฬิกา (กรณี ใช้มือซ้ายจับ speculum)
- 7.3 ค่อยๆ สอดเครื่องมือให้ลึกเข้าไปตามทิศทางของช่องคลอด
- 7.4 เมื่อสอด speculum เข้าไปประมาณครึ่งหนึ่งของความยาว ของ speculum ก่อน จะถึงปากมดลูก ให้ลอง เปิดปลาย speculum เล็กน้อย เพื่อดูว่ามีความผิดปกติที่ปากมดลูก เช่น แผล ตึงเนื้องอก หรือ ก้อนมะเร็งหรือไม่ เพราะถ้ามีความผิดปกติและ ปลายเครื่องมือ ไปสัมผัสกับแผลอาจทำให้มีเลือดออก
- 7.5 ถ้าไม่เห็นความผิดปกติใดๆ เปิดปลาย speculum ให้พอเห็น ปากมดลูก แล้วค่อยๆ สอด speculum เข้าไปจนถึงปากมดลูก
- 7.6 ใช้ปลาย speculum คล้องปากมดลูก (ในบางรายที่ปากมดลูก อยู่ตึกจากท่าที่ปกติ อาจมีผลทำให้การคล้องปากมดลูก ทำได้ยาก)
- 7.7 กดเปิดปลาย speculum (ตรงก้านบริเวณ โกลด์คัมจับ) เพื่อให้ เห็นปากมดลูกชัดเจน
- 7.8 ล็อคสกรูรั้งทั้ง 2 ตัวของ speculum เพื่อความสะดวกในการทำเสมียร์หรือป้ายเซลล์ (ถ้าผู้ตรวจมีความชำนาญแล้วไม่ จำเป็นต้องล็อคปุ่มก็ได้)

สิ่งที่ควรสังเกตเมื่อใส่ speculum แล้ว คือ

1. ลักษณะของ discharge ในช่องคลอด
2. ลักษณะของเยื่อช่องคลอด
3. ความหนา - บาง รอยย่นตามขวาง (transverse rugi)

ขั้นตอนที่ 8 การเก็บเซลล์

วิธีเก็บเซลล์จากปากมดลูก มีขั้นตอนดังนี้

8.1 ใส่ปลายแหลมของ spatula เข้าไปในรูปากมดลูก

8.2 ดันให้ส่วนโค้งของ spatula ชิดกับปากมดลูก แล้วค่อยๆ หมุน spatula ด้วยแรงกด พอประมาณ เพื่อที่จะถ่วงไม่ให้ spatula ถอย ออกมาขณะทำการหมุน

8.3 การหมุนอาจหมุนตามเข็มนาฬิกา หรือ ย้อนเข็มนาฬิกาก็ได้ แล้วแต่ความถนัด

8.4 จำนวนรอบที่หมุน ไม่กำหนด โดยให้หมุนไป จนกว่าจะได้เซลล์จากทุกจุดในบริเวณปากมดลูก - ในผู้ที่ไม่เคยคลอดบุตร รูปากมดลูก อาจเล็ก และแคบ ควรเลือก spatula อันที่ปลายเรียวและ เล็ก

- ในรายที่สูงอายุ เยื่อปากมดลูกทั้ง ข้างนอก และข้างในจะบาง ส่วนมาก มักจะไม่ได้เซลล์ติด ออกมา อาจต้อง ออกแรงขูดให้มากขึ้นหรือนำปลาย spatula จุ่มน้ำเกลือเล็กน้อยก่อนใช้ ปลายแหลม ของ spatula ต้องยื่นเข้าไปในปากมดลูกส่วนในด้วย

วิธีการเก็บตัวอย่างส่งตรวจ

ขั้นตอนที่ 9 การนำป้ายลงบน slide

เมื่อทำการเก็บหรือชุดได้เย็บปากมดลูกแล้ว ให้นำมาป้ายลงบน slide ตามวิธี ดังนี้

9.1 การป้ายต้องทำอย่างเบามือ นุ่มนวล รวดเร็ว

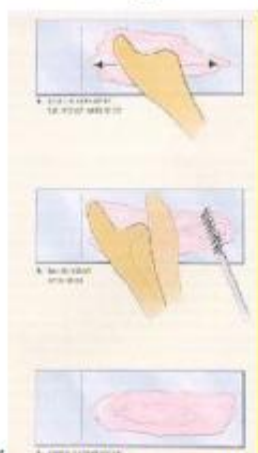
9.2 ป้ายบางๆ โดยวาง spatula ด้านปลายแหลมที่ขอบ ด้านหนึ่งของ slide ตรงระดับต่ำกว่ารอยฝ้า ประมาณ 1 ซม.

9.3 วางให้หน้า ขนานไปบน slide ค่อยๆ ลาก spatula ไปทางปลายด้านใสของ slide

9.4 การป้าย ต้องป้ายไปทางเดียว ห้าม ป้ายแบบถูไปถูมา หรือวนเป็นวงกลม หรือ วงรี และห้ามกดแรง เพราะจะเป็น การบดขยี้เซลล์ทำให้รูปร่างของเซลล์เปลี่ยนไป

กรณีที่ปากมดลูกมีความผิดปกติ เกิดสภาวะที่เรียกว่า Ectopy หรือ Ectropion คือ มีการเคลื่อนของ

Columnar epithelium ผ่าน External os ออกไปคลุมอยู่ที่ Ectocervix ถ้าออกไปไกลตรงรอยต่อสีแดง กับ สีซีด คือ Squamo - Columnar Junction (SCJ) ที่จะต้องทำเสมียร์ โดยใช้ปลาย spatula ด้านทู่ ที่มีรอย นูนคั่นๆ ตรงกลาง ป้าย ไปรอบๆ รอยต่อของสีแดง และสีซีด

ขั้นตอนที่ 10 การดำเนินการกับแผ่น slide ที่ป้ายเสร็จแล้ว

10.1 ให้รีบแช่ลงในน้ำยารักษาสภาพเซลล์โดยเร็วหรือ ถ้าจะใช้แบบพ่น (spray) ก็ต้องรีบทำ โดยเร็ว เพราะ ถ้าช้า smear จะแห้งและอ่านผลไม่ได้

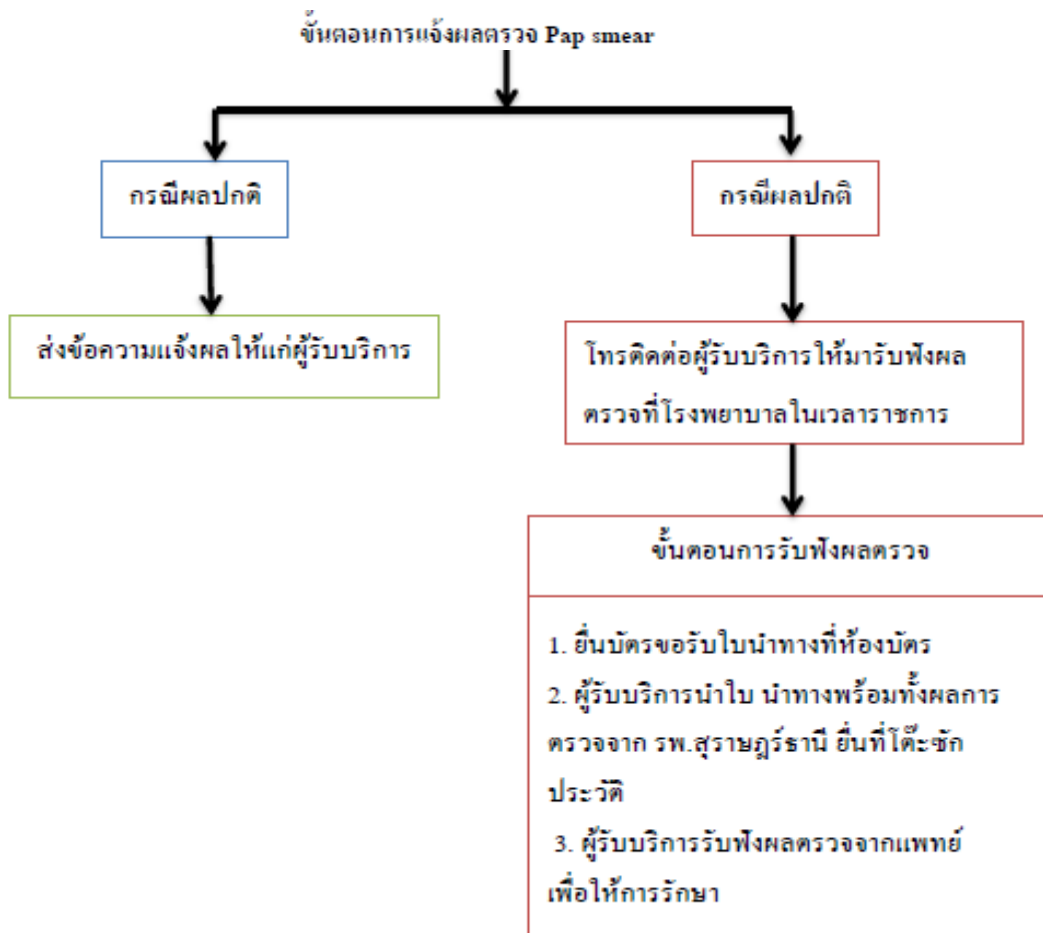
10.2 ถ้าใช้น้ำยา Alcohol เพื่อแช่ slide ควรปิดฝาให้แน่นทันที เพราะ ถ้าเปิดทิ้งไว้ Alcohol ระเหยทำให้เจือจางลง และ ไม่มีคุณสมบัติจะรักษาสภาพเซลล์

ขั้นตอนที่ 11 หลังการทำ Pap smear ตรวจภายใน (Bimanual examination) ด้วย

ส่วนที่ 3 การแจ้งผลการตรวจ Pap Smear แจ้งผลการตรวจทุกราย

1. ในกรณีผลการตรวจ “ปกติ” ส่งข้อความแจ้งผลให้แก่ผู้รับบริการทราบ
2. ในกรณีผลการตรวจ “ผิดปกติ” โทรศัพท์แจ้งผลแก่ผู้รับบริการให้ทราบผลการตรวจ โดยนัดให้มาพบแพทย์ที่โรงพยาบาลในเวลาราชการ และเข้าพบแพทย์ทุกราย
3. ในกรณีที่ผลตรวจ “พบเซลล์ผิดปกติ” ติดตามผู้รับบริการมารับการตรวจทางโทรศัพท์ทันที ให้มารับฟังผลการตรวจกับแพทย์ทุกราย

ส่วนที่ 4 ระบบบริหารจัดการ

มีการประชุมในเครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอบ้านนาสารและมี แผนการให้บริการ ตรวจ Pap Smear และแก้ไขปัญหาในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนที่ 5 การดูแลรักษาและการส่งต่อสตรีที่มีผล Pap Smear ผิดปกติ

1. มีการติดเชื้อ ส่งมาพบแพทย์ที่โรงพยาบาลบ้านนาสาร ตามระบบส่งต่อทุกรายและติดตาม ดูแลในชุมชน
2. ถ้าตรวจพบ เซลล์ผิดปกติ ติดตามให้มาพบแพทย์โดยการ โทรศัพท์ติดตามทันทีทุกราย เพื่อ รับการรักษาส่งต่อสูตินรีแพทย์ และติดตามในดูแลในชุมชน ร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) กรณีรับการส่งต่อกลับเพื่อมาดูแลในชุมชน
3. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ รวบรวมรายชื่อและที่อยู่ของสตรีที่มีผล Pap Smear พบเซลล์ผิดปกติ ทุกราย พร้อมทั้งตรวจสอบว่าผู้ป่วยได้รับการติดตามมาพบแพทย์ครบถ้วน และแจ้งรายชื่อ ผู้ป่วยที่ยังไม่มาพบแพทย์ ให้สถานบริการสาธารณสุขที่รับผิดชอบพื้นที่ ติดตามผู้ป่วยอีกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- คณะอนุกรรมการมะเร็งวิทยาเนื้องอก. (2557). แนวทางเวชปฏิบัติของราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย เรื่อง การดูแลสตรีที่ผลการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกผิดปกติ. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2559 :
สืบค้นจาก http://www.rtcog.or.th/html/photo/CPG_510399.pdf
- ปิยวัฒน์ เลาวหุตานนท์. (2556). แนวทางการตรวจคัดกรอง วินิจฉัย และรักษาโรคมะเร็งปากมดลูก.(พิมพ์ครั้งที่1) กรุงเทพฯ. บริษัทโฆสิตการพิมพ์ จำกัด.
- ฉัฐวุฒิ กันตถาวร. (2559). “มะเร็งปากมดลูก” โรคมะเร็งที่ไม่ควรมองข้าม. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2559 :
สืบค้นจาก <http://www.thaihealth.or.th/Content>
- ไทยรัฐออนไลน์.(2556). ซี 'เอชพีวี'สายพันธุ์ 52 ต้นเหตุมะเร็งปากมดลูกในหญิงไทย. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2559 : สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/326308>
- วสันต์สินะสมิต และคณะ. (2557). การควบคุมมะเร็งปากมดลูกที่ครอบคลุม : แนวทางกาปฏิบัติที่สำคัญ. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2559 สืบค้นจาก <http://rh.anamai.moph.go.th/download/>